

ประเด็น เศรษฐกิจ ฉบับที่ C33 25 มิถุนายน 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น น้ำมัน : สิ้นทรัพย์ยุทธศาสตร์	การปิดช่องแคบฮอร์มุซ และผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก
ประเด็นสำคัญ	- น้ำมันในฐานะ “สิ้นทรัพย์ยุทธศาสตร์” - ช่องแคบฮอร์มุซ: จุดคอขวดพลังงานโลก - วิกฤตปี 2025: ความขัดแย้งสหรัฐฯ-อิหร่านขยายตัว - ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจโลก - ข้อเสนอเชิงนโยบายเชิงลึกสำหรับไทย

น้ำมันในฐานะอำนาจภูมิรัฐศาสตร์ น้ำมันเป็นมากกว่าสินค้าโภคภัณฑ์ เพราะมันเป็น **สิ้นทรัพย์ยุทธศาสตร์** ที่รัฐสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดอำนาจต่อรองระหว่างประเทศได้โดยตรง ประเทศผู้ผลิตสามารถกำหนดอุปทานและส่งผลกระทบต่อราคาในตลาดโลก ขณะที่ประเทศผู้นำเข้ามีความเปราะบางต่อปัจจัยภายนอกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหตุการณ์การโจมตีอิหร่าน และการตอบโต้ผ่านมติรัฐสภาอิหร่านในการปิดช่องแคบฮอร์มุซ เป็นตัวอย่างชัดเจนว่าการเมืองและพลังงานเกี่ยวพันกันอย่างลึกซึ้ง และสามารถสร้างแรงกระเพื่อมต่อเศรษฐกิจโลกได้ทันที

อิหร่านมีบทบาทสำคัญในตลาดพลังงานโลก ไม่เพียงเพราะปริมาณสำรองน้ำมันและก๊าซที่อยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลก แต่เพราะสามารถใช้อำนาจเหนือจุดยุทธศาสตร์อย่างช่องแคบฮอร์มุซได้จริง โดยอิหร่านมีปริมาณการผลิตน้ำมันราว 3.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน ส่งออกเฉลี่ย 1.8 ล้านบาร์เรล/วัน โดยส่วนใหญ่ส่งไปยังจีน ชีตความสามารถทางทหารของอิหร่าน เช่น เรือเร็วติดอาวุธ โดรนโจมตี และระบบป้องกันขีปนาวุธ ทำให้สามารถสร้างแรงกดดันต่อประเทศผู้นำเข้าได้อย่างมีนัยสำคัญ

ช่องแคบฮอร์มุซ เส้นเลือดใหญ่ของเศรษฐกิจโลก ช่องแคบฮอร์มุซเป็นหนึ่งในจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของโลก โดยมีน้ำมันประมาณ 20% ของการค้าทั่วโลก หรือประมาณ 17-20 ล้านบาร์เรลต่อวันไหลผ่านทุกวัน เส้นทางนี้ยังเป็นทางผ่านของก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) จากกาตาร์ราว 30% ของการค้าทั่วโลก ความแคบของช่องแคบ (เพียง 33 กม.) และมีเพียง 2 ช่องเดินเรือ ทำให้เป็น “คอขวดเชิงยุทธศาสตร์” ประเทศอย่างญี่ปุ่น อินเดีย และจีนมีการพึ่งพาช่องแคบนี้ในสัดส่วนสูง หากเส้นทางนี้ถูกปิด

จะส่งผลกระทบต่ออุปทาน ราคา น้ำมัน เงินเฟ้อ และเสถียรภาพเศรษฐกิจของหลายประเทศ

22 มิถุนายน 2568 รัฐสภาอิหร่านมีมติสนับสนุนการปิดช่องแคบฮอร์มุซเพื่อตอบโต้การโจมตีของสหรัฐฯ ที่โรงงานนิวเคลียร์หลักในเมืองฟอร์โดนาทานซ์ และอิสฟาฮาน โดยคำตัดสินขั้นสุดท้ายยังอยู่ที่สภาความมั่นคงแห่งชาติอิหร่าน คำประกาศของรัฐสภา

ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบ Brent พุ่งขึ้นทันที 3.20 ดอลลาร์ภายในวันเดียว ความตื่นตระหนกในตลาดเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในตลาดซื้อขายล่วงหน้า (Futures Market) ซึ่งราคาพุ่งสูงเกินกว่าระดับพื้นฐานจริงจากความตื่นตระหนกของตลาด

ช่องแคบฮอร์มุซจึงไม่เพียงเป็นเส้นทางพลังงาน แต่ยังคงกลายเป็น “จุดคอขวดการขนส่งน้ำมันที่สำคัญที่สุดในโลก” โดยมีน้ำมันประมาณ 1 ใน 5 ของโลกไหลผ่าน รวมทั้ง LNG จากกาตาร์ Gerrit Heinemann นักวิเคราะห์จาก Bild เตือนว่าหากอิหร่านปิดช่องแคบ ผลกระทบจะรุนแรงและกว้างขวาง โดยเฉพาะต่อประเทศผู้นำเข้าน้ำมันรายใหญ่

ด้านประเทศไทย นายพูนพงษ์ นัยนาภากรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (สนค.) ให้ความเห็นว่า แม้ปัจจุบันการส่งออกของไทยยังไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง แต่หากช่องแคบฮอร์มุซถูกปิดจริงราคาน้ำมันจะพุ่งสูงขึ้น และจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต ค่าขนส่ง และค่าระวางเรือในประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในคืนวันเดียวกัน ฮุน มาเนต นายกรัฐมนตรีกัมพูชา ได้ประกาศสั่งระงับการนำเข้าน้ำมันและก๊าซจากประเทศไทยโดยมีผลทันที ซึ่งอาจส่งแรงกระเพื่อมต่อการค้าชายแดน และกลไกการบริหารพลังงานในภูมิภาค

แรงสั่นสะเทือนต่อเศรษฐกิจโลก ผลกระทบจากคำประกาศของอิหร่าน กระตุ้นให้ ราคาน้ำมันดิบ Brent พุ่งขึ้นทันที 3.20 ดอลลาร์/บาร์เรลในวันเดียว และมีแนวโน้มแตะ 120 ดอลลาร์ หากเกิดการปิดทางเดินเรือจริง สำนักงานสารสนเทศด้านพลังงานสหรัฐฯ (EIA) เตือนว่า การหยุดชะงักของการขนส่ง น้ำมันกว่า 20 ล้านบาร์เรล/วัน จะกระทบต่อราคาพลังงาน เงินเฟ้อ ค่าเงิน และต้นทุนโลจิสติกส์ทั่วโลก

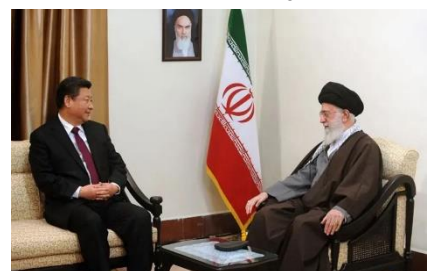
JPMorgan คาดการณ์ว่า เงินเฟ้อโลกอาจพุ่งขึ้น อีก 5% หากฮอร์มุซถูกปิดโดยสมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ ประเทศผู้นำเข้าหลัก เช่น ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ ตลอดจน เศรษฐกิจประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียและแอฟริกา

จีนเป็นลูกค้ารายใหญ่ที่สุดของน้ำมันอิหร่าน และมีความสัมพันธ์ทางการทูตและเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นกับเตหะราน สหรัฐฯ จึงเรียกร้องให้จีนใช้อิทธิพลทางเศรษฐกิจยับยั้งการปิดช่องแคบ โดยให้เหตุผลว่าอิหร่านเองก็พึ่งพาช่องแคบนี้ในการส่งออกน้ำมัน หากถูกปิด ประเทศจีนจะได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยตรง ทั้งในด้านราคาพลังงานและต้นทุนอุตสาหกรรม

23 มิถุนายน 2568 มาร์โก รูบิโอ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ ได้เรียกร้องให้รัฐบาลจีนต่อสายตรงถึงอิหร่าน เพื่อยับยั้งแผนการปิดช่องแคบฮอร์มุซ โดยเตือนว่า “การปิดช่องแคบนี้ถือเป็นการฆ่าตัวตายทางเศรษฐกิจสำหรับอิหร่าน” เนื่องจากน้ำมันส่งออกของอิหร่าน เกือบทั้งหมด ต้องผ่านเส้นทางนี้ หากถูกปิด จะเท่ากับการตัดรายได้หลักของประเทศตนเองในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังถูกคว่ำบาตรจากตะวันตก

สอดคล้องกับการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจาก Washington Ivy Advisors ซึ่งเตือนว่า หากอิหร่านตัดสินใจปิดช่องแคบจริง จีน ในฐานะลูกค้ารายใหญ่ที่สุดของน้ำมันอิหร่าน จะเผชิญแรงกดดันทางเศรษฐกิจโดยตรง ทั้งในมิติของ อุปทานน้ำมันที่ลดลง และราคาพลังงานที่พุ่งสูง ความเสี่ยงนี้จะบีบบังคับให้จีนต้องใช้อิทธิพลทางเศรษฐกิจกดดันอิหร่านให้ยับยั้งแผนดังกล่าว เพื่อปกป้องเสถียรภาพของตนเอง

นอกจากนี้ ข้อมูลจากบริษัท Kpler ยังตอกย้ำความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างอิหร่านและจีน โดยระบุว่า อิหร่านเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 3 ของกลุ่มโอเปก ด้วยกำลังผลิตเฉลี่ย 3.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน และส่งออกประมาณ 1.84 ล้านบาร์เรลต่อวัน ในเดือนพฤษภาคม 2568 โดย เกือบทั้งหมดส่งไปยังจีน

ดังนั้น หากอิหร่านปิดช่องแคบฮอร์มุซ ความเสียหายจะไม่เพียงตกแก่ตลาดโลกและเศรษฐกิจอิหร่านเท่านั้น แต่ จีนเองก็จะเผชิญกับภาวะชะงักงันด้านพลังงาน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเทศไทย: จุดอ่อนเชิงโครงสร้างในยุควิกฤตพลังงาน ประเทศไทยนำเข้าน้ำมันกว่า 90% ของการใช้ภายในประเทศ ทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจมีความเปราะบางต่อราคาน้ำมันโลกอย่างมาก

ต้นทุนโลจิสติกส์ ภาคอุตสาหกรรม และค่าครองชีพจะได้รับผลกระทบทันที โดยเฉพาะในภาคการขนส่ง เกษตร และอุตสาหกรรมพลังงานเข้มข้น เช่น เหล็ก ซีเมนต์ และเคมีภัณฑ์ ความเปราะบางดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อลบบัญชีเดินสะพัด ค่าเงินบาท และความยากลำบากในการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ต้องเลือกระหว่างการควบคุมเงินเฟ้อกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม การที่กัมพูชาประกาศยกเลิกการนำเข้าน้ำมันจากประเทศไทยในช่วงวิกฤตการณ์อิหร่าน-ฮอร์มุซ อาจส่งผลดีบางประการในเชิงโครงสร้าง เช่น การลดแรงกดดันต่ออุปสงค์ภายในประเทศในระยะสั้น ทำให้รัฐสามารถจัดสรรพลังงานเพื่อควบคุมราคาในประเทศได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดภาระของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงบางส่วน และอาจเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนในไทยหันมาพัฒนาตลาดภายในประเทศมากขึ้นแทนการส่งออก

ในการดูแลผลกระทบจากราคาน้ำมันที่ผันผวน รัฐบาลไทยใช้ **กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง** เป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการ โดยกองทุนนี้จะจัดเก็บเงินจากผู้ใช้น้ำมันในช่วงที่ราคาต่ำ และนำมาอุดหนุนราคาน้ำมันในช่วงที่ราคาพุ่งสูง เพื่อบรรเทาภาระของประชาชน อย่างไรก็ตาม กลไกนี้มีข้อจำกัดในภาวะวิกฤตรุนแรง เช่น ในช่วงปี 2022-2023 กองทุนมีภาระหนี้สะสมมากกว่า 120,000 ล้านบาท และต้องลดอัตราเรียกเก็บเงินเข้ากองทุนมากกว่า 250 ล้านบาทต่อวันในบางช่วง การดำเนินนโยบายพยุงราคาด้วยเงินกองทุนจึงเป็นมาตรการระยะสั้น และอาจไม่ยั่งยืนหากต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์พลังงานระดับโลกเป็นเวลานาน

สำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง (สกนช.)
Oil Fuel Fund Office (OFFO)

ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย เพื่อรับมือกับความเสี่ยงจากภูมิรัฐศาสตร์พลังงานที่ไม่อาจคาดเดาได้ มีดังนี้

1. สร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคด้านพลังงาน เช่น การจัดตั้งข้อตกลงน้ำมันสำรองร่วมในอาเซียน หรือการเจรจากับซาอุดีอาระเบีย-สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เพื่อเข้าถึงโควตาในช่วงฉุกเฉิน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองของไทยในเวทีโลก

2. ยกระดับคลังสำรองน้ำมันเป็นระดับยุทธศาสตร์เชิงรุก (Strategic + Tactical Reserves) โดยแบ่งเป็นส่วนรองรับวิกฤตระยะสั้น และส่วนที่สามารถใช้บริหารจัดการราคาตลาด เพื่อควบคุมความผันผวนของเศรษฐกิจภายในประเทศ

3. ปรับโครงสร้างกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นกองทุนลูกผสม (Hybrid Fund) ที่สามารถระดมทุนจากพันธบัตรพลังงาน และการลงทุนร่วมกับภาคเอกชนได้ในอนาคต เพื่อเพิ่มสภาพคล่องและลดภาระงบประมาณรัฐ

4. ส่งเสริมนวัตกรรมพลังงานระดับชุมชน เช่น ระบบกักเก็บพลังงาน (battery storage) ขนาดเล็ก ระบบไมโครกริด

(microgrid) และสัญญาซื้อขายพลังงานโดยตรง (peer-to-peer energy trading) เพื่อลดความเสี่ยงการพึ่งพาระบบศูนย์กลางที่มีความเปราะบาง

5. จัดตั้งศูนย์วิเคราะห์ความเสี่ยงด้านพลังงานเชิงภูมิรัฐศาสตร์ (Energy Geopolitics Intelligence Center) ภายใต้สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ เพื่อประเมินแนวโน้มในลักษณะ real-time และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

6. ปรับนโยบายอุตสาหกรรมให้อยู่บนฐานของ “คาร์บอนต่ำและมั่นคงทางพลังงาน” โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับโรงงานที่ใช้พลังงานหมุนเวียน หรือมีระบบกักเก็บพลังงานร่วมกับการผลิต ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากต้นทุนน้ำมันในระยะยาว

7. สื่อสารกับสาธารณชนอย่างโปร่งใสในยามวิกฤต โดยจัดทำดัชนีความมั่นคงพลังงานประจำสัปดาห์ เพื่อให้ประชาชน-ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวได้ทันก่อนสถานการณ์จะส่งผลถึงโครงสร้างต้นทุน

24 มิถุนายน 2568 สถานการณ์เริ่มคลี่คลายลงเมื่อประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ประกาศว่าอิสราเอลและอิหร่านได้บรรลุข้อตกลงหยุดยิง “สมบูรณ์และครบถ้วน” ซึ่งจะมีผลภายใน 12 ชั่วโมง แม้จะยังไม่มีการยืนยันอย่างเป็นทางการจากทั้งสองประเทศเกี่ยวกับข้อตกลงหยุดยิงดังกล่าว แต่ก็ส่งผลให้ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการหยุดชะงักของอุปทานน้ำมันลดลงทันที ราคา้ำมันในตลาดฟิวเจอร์สถึงลงขณะที่ตลาดหุ้นสหรัฐฯ พุ่งตัวอย่างรวดเร็ว เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นว่าความคาดหวังในเชิงจิตวิทยาและความเชื่อมั่นต่อเสถียรภาพระหว่างประเทศสามารถส่งอิทธิพลโดยตรงต่อทิศทางของราคาพลังงานและระบบเศรษฐกิจโลกในระยะสั้น ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความอ่อนไหวของระบบพลังงานโลกภายใต้เงื่อนไขภูมิรัฐศาสตร์ที่ผันผวนและยากต่อการคาดการณ์

สถานการณ์วิกฤตพลังงานที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและอิหร่าน แสดงให้เห็นว่า **ความมั่นคงพลังงาน** ไม่ใช่เพียงประเด็นเศรษฐกิจ แต่เป็นประเด็นทางภูมิรัฐศาสตร์โดยตรง ประเทศที่พึ่งพาน้ำมันนำเข้าจำเป็นต้องมี “ภูมิคุ้มกัน” ทางนโยบายในระดับโครงสร้าง เพื่อรับมือกับความผันผวนในระบบโลกอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

พ.อ.หญิง นवलสมร จรวงษ์

อจ.ทก.วทป.

แหล่งอ้างอิง

1. กรุงเทพธุรกิจ. (2025, มิถุนายน 23). ต่วน! รัฐสภาอิหร่านลงมติปิดช่องแคบฮอร์มุซ เส้นทางขนส่งน้ำมันที่สำคัญที่สุดของโลก. <https://www.bangkokbiznews.com/world/1185694>
2. Money & Banking. (2025, มิถุนายน 23). แรงกดดันทั่วโลก! สหรัฐฯ วอนจีนช่วยคุ้ยอิหร่านอย่าปิดช่องแคบฮอร์มุซ. <https://moneyandbanking.co.th/2025/179755>
3. PPTVHD36. (2025, มิถุนายน 22). “ฮุน มาเนต” สั่งกัมพูชาหยุดนำเข้าน้ำมันจากไทย หลังวิกฤตตะวันออกกลาง. <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/251199>
4. ผู้จัดการออนไลน์. (2025, มิถุนายน 22). “รูบีโอ” วอนจีนใช้ความสัมพันธ์ยับยั้งอิหร่านปิดช่องแคบฮอร์มุซ. <https://mgronline.com/around/detail/9680000058734>

We have completed our very successful attack on the three Nuclear sites in Iran, including Fordow, Natanz, and Esfahan. All planes are now outside of Iran air space. A full payload of BOMBS was dropped on the primary site, Fordow. All planes are safely on their way home. Congratulations to our great American Warriors. There is not another military in the World that could have done this. NOW IS THE TIME FOR PEACE! Thank you for your attention to this matter.